

บทที่ 5

สรุปผลการ อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม จากการเข้ามาประกอบกิจกรรมโรงโม่หิน กรณีศึกษาบ้านพวน ตำบลหนองโอง อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงผลกระทบอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม จากการเข้ามาดำเนินกิจกรรมโรงโม่หิน โดยศึกษาทั้งในเชิงปริมาณ โดยการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ครัวเรือนละ 1 คน และเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์เจาะลึก การสังเกตสภาพทั่วไปของชุมชน และศึกษาข้อมูลจากเอกสารวิชาการจากเกษตรจังหวัด สถานีอนามัย และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีสาระสำคัญของผลการศึกษาดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป

จากกลุ่มตัวอย่าง 112 คน (1 คน/1 ครัวเรือน) ที่อยู่อาศัยในชุมชนก่อนโรงโม่หินเข้ามาประกอบกิจกรรมโรงโม่หิน จาก 3 ชุมชน คือ ชุมชนบ้านพวน ร้อยละ 32.15 ชุมชนบ้านห้วยหิน ร้อยละ 42.85 และชุมชนบ้านห้วยต้าย ร้อยละ 25.00 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 59.82 เพศหญิงร้อยละ 40.18 ส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 40.18 30-39 ปี และมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 19.64 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาที่สุด ร้อยละ 82.14 อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลามากที่สุดอยู่ในช่วง 10-29 ปี ร้อยละ 46.42 30-59 ปี ร้อยละ 40.18

2. ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบ

จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์เจาะลึก การสังเกต และข้อมูลจากเอกสาร พบว่า การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม จากการเข้ามาดำเนินกิจกรรมโรงโม่หิน ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงของชุมชนบ้านพวน หมู่ที่ 13 ตำบลหนองโอง อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่เกิดขึ้นจากการเข้ามาดำเนินกิจกรรมโรงโม่หินที่เริ่มมีการเข้ามาดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2535-2546 ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

ด้านสังคม เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพของประชาชนในชุมชนบ้านพวนเนื่องจากการได้รับฝุ่นละอองที่เกิดจากโรงโม่หิน ทำให้เกิดการเจ็บป่วยมีแนวโน้มมากขึ้น ได้แก่ โรคระบบทางเดินหายใจส่วนบน, โรคภูมิแพ้, โรคผิวหนัง และโรคหอบหืด เป็นต้น ซึ่งเดิมการเจ็บป่วยด้วยโรคระบบทางเดินหายใจมีไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นโรคจากการทำงานเช่น การปวดหลัง ปวดข้อหรือเจ็บป่วยเล็กๆ น้อยๆ เท่านั้น

ด้านเศรษฐกิจ เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านอาชีพ, รายได้และรายจ่าย ซึ่งจากเดิมชุมชนบ้านพวนประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมและรับจ้าง เมื่อโรงโม่หินเข้ามาดำเนินกิจกรรมเกิดอาชีพใหม่ๆ ขึ้นในชุมชน อาชีพใหม่ที่เกิดขึ้น ได้แก่ ลูกจ้างทำงานในโรงโม่หิน, งานบริการเกี่ยวกับขยารถยนต์ และมีอาชีพค้าขายเพิ่มขึ้น เนื่องจากเดิมประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีฐานะค่อนข้างยากจน การเกิดอาชีพขึ้นมาใหม่ทำให้คนกลุ่มนี้มีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้รายได้คนในชุมชนส่วนหนึ่งได้มาจากการขายให้ผู้ประกอบการโรงโม่หิน แต่ประชาชนในชุมชนนี้อาจต้องมียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล, ค่าเดินทางเพื่อไปรับการรักษาด้านสุขภาพจากสถานบริการสุขภาพ, ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมบ้าน และการปรับปรุงบ้านในการป้องกันฝุ่น

ด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสิ่งแวดล้อมชุมชนจากการเข้ามาประกอบกิจกรรมโรงโม่หิน ทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมต่ำลงในด้านคุณภาพของอากาศ, ดิน, ป่าไม้, ผลกระทบจากเสียงและการสั่นสะเทือน การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นตั้งแต่โรงโม่หินเข้ามาดำเนินการนอกจากทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมต่ำลงเรื่อยๆ แล้วยังส่งผลกระทบต่อไปยังด้านอื่นๆ

ผลกระทบอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม จากการเข้ามาดำเนินกิจกรรมโรงโม่หิน ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบด้านสังคม

จากการศึกษาพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นทั้งสองด้าน คือด้านที่จัดว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ส่วนอีกด้านหนึ่งก็จัดว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางลบ คือ สุขภาพอนามัย การร้องเรียนโรงโม่หิน ส่วนการรวมกลุ่มของคนในชุมชนไม่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบ ดังนี้

1.1 คนในชุมชนร้อยละ 26.31 เจ็บป่วยด้วยโรคระบบทางเดินหายใจส่วนบน และไปรับการรักษาที่สถานบริการของรัฐ ได้แก่ โรงพยาบาล และสถานีอนามัย ร้อยละ 86.25

1.2 คนในชุมชนส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรงโม่หิน ร้อยละ 70.54 โดยได้รับจาก เพื่อนบ้าน ผู้ประกอบการโรงโม่หิน โทรทัศน์ ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความรู้ที่ได้รับส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องอันตรายจากผลกระทบที่เกิดจากโรงโม่หิน

1.3 ส่วนใหญ่ยังมีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ร้อยละ 83.04

1.4 เคยมีการร้องเรียนโรงโม่หิน ร้อยละ 60.71 โดยจะไปร้องเรียนกับกำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 38.39 เรื่องที่ร้องเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 63.24 ไม่ได้รับการแก้ไข

2. การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางบวก หลังจากมีโรงโม่หิน คือ รายได้ อาชีพ ส่วนการเปลี่ยนแปลงในทางลบ คือ เรื่องการใช้จ่าย และเรื่องหนี้สิน เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย โดยส่งผลกระทบต่อชุมชน ดังนี้

2.1 มีการขายที่ดินให้แก่ผู้ประกอบการโรงโม่หิน ร้อยละ 6.25 สาเหตุที่ขายส่วนใหญ่ร้อยละ 57.4 ไม่ทราบว่าจะซื้อเพื่อทำโรงโม่หิน

2.2 คนในชุมชนมีอาชีพ มีงานทำเพิ่มขึ้น ได้แก่อาชีพคนงานในโรงโม่หิน ร้อยละ 11.61 และอาชีพค้าขาย ร้อยละ 10.71

2.3 ชาวบ้านบางส่วนในชุมชนบ้านห้วยต้าย ร้อยละ 11.61 มีรายได้จากการทำงานในโรงโม่หิน ส่วนใหญ่จะเข้าไปทำงานชั่วคราว ร้อยละ 7.14

2.4 ชาวบ้านบางส่วน ร้อยละ 6.69 เริ่มใช้จ่ายเงินในการซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น โทรทัศน์ ตู้เย็น เครื่องเล่น วีซีดี ดีวีดี

2.5 ชาวบ้านมีหนี้สินจากการซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกโดยเป็นหนี้กับบริษัท เงินกู้ เช่น อีออน เฟิร์ทช้อย คิดเป็นร้อยละ 7.14

3. การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาสรุปผลการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม จากสภาพที่ปรากฏพบว่า ดิน ป่าไม้ อากาศ เสียงและความสั่นสะเทือนมีการเปลี่ยนไปในทางลบ และส่งผลกระทบต่อชุมชนมากบ้างน้อยบ้าง ดังนี้

3.1 ฝุ่นจากกิจกรรมการระเบิดหิน การบดไม่ย่อยหิน ทำให้บ้านเรือนสกปรก เสื้อผ้า น้ำดื่ม มีฝุ่นปนเปื้อน

3.2 ความสั่นสะเทือนจากการระเบิดหิน เพียงส่งผลให้รู้สึกว่ามี ความสั่นสะเทือน ร้อยละ 81.08 มีบางส่วน ร้อยละ 10.81 ว่าส่งผลให้บ้านและกระเบื้องร้าว ส่งผลให้ข้าวของภายในบ้านแตกแตก ร้อยละ 8.11

3.3 เสียงจากการระเบิดหินและเสียงเครื่องจักรในโรงโม่หินรบกวนคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้โรงโม่หิน คิดเป็นร้อยละ 45.12

3.4 ฝุ่นจากโรงโม่หินมีผลกระทบต่อดินน้อย

3.5 ฝุ่นไปจับตามดอกและใบของต้นไม้ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง

3.6 การระเบิดหินทำลายทัศนียภาพที่สวยงามของชุมชน

3.7 ทำให้สัตว์ป่าที่เคยอาศัยอยู่บนภูเขา เช่น ลิง ไก่ป่า กระต่ายป่า แะ และนก นานาชนิด ต้องย้ายที่อยู่ และลดจำนวนลง

3.8 ทำให้อาหารลดน้อยลงจากการที่เคหา หน่อไม้ หาเห็ดมาประกอบอาหารที่ เหลือก็นำไปขาย

3.9 ทำให้ต้นไม้ที่เคยอยู่บนภูเขาต้องถูกตัดหรือถูกระเบิดไปกับการระเบิดหิน

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

ด้านสังคม พบว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนบ้านพวน เกิดจากความต้องการ หินปูนใช้สำหรับก่อสร้างซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการสนับสนุน การขยายตัวทางเศรษฐกิจ หน่วยงานภาครัฐได้เข้ามาส่งเสริมการสร้างถนน ไฟฟ้า ให้เข้ามาภายใน หมู่บ้าน ภายหลังเข้ามาสำรวจทรัพยากรและได้กันพื้นที่แหล่งหิน ได้ส่งเสริมผู้ประกอบการให้เข้า มาประกอบกิจกรรมโรงโม่หิน ทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบทางด้านสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านอากาศ ป่าไม้ และดินตามมา ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สมศักดิ์ ศรี สันติสุข และสุวรรณ บัวทวน (2527) ที่ว่าปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือ การที่ภาครัฐได้เข้ามาพัฒนาส่งเสริมด้านสาธารณูปโภคและอุตสาหกรรมเข้ามาในชุมชน และปัจจัย ภายใน เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นหรือมีขึ้นในชุมชน ซึ่งส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ปัจจัย ต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยทางนิเวศวิทยา ได้แก่ สภาพสิ่งแวดล้อมที่ตั้งของหมู่บ้าน ที่ดินและอื่นๆ ซึ่ง สภาพที่ตั้งของบ้านพวน ตำบลหนองไธ้ อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในบริเวณที่มีภูเขา หินปูน ซึ่งเหมาะแก่การทำกิจกรรมโรงโม่หินและเป็นพื้นที่สัมปทานในการระเบิดหิน จึงส่งผลให้ มีผู้ประกอบการเข้ามาประกอบกิจกรรมโรงโม่หิน ซึ่งต่อมาทำให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น

ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นทั้ง 2 ด้าน คือด้านที่จัดว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงในทาง ที่ดีขึ้น คือการรับรู้ข้อมูลข่าวสารส่วนการเปลี่ยนแปลงในทางลบคือสุขภาพอนามัยและการ ร้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ บุญเดิม พันรอบ (2528) ได้กล่าวไว้ว่าทุกสังคมต้องมีการ เปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้สังคมจะต้องมีความขัดแย้ง หรือมีการต่อต้านเกิดขึ้น

ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประชาชนในด้านสุขภาพ ทำให้ ประชาชนส่วนใหญ่เจ็บป่วยด้วยโรกระบบทางเดินหายใจ ส่วนบน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประวีณ สรวายสุวรรณ (2539) และสุธารัตน์ ศรีประทุมวงศ์ (2536) พบว่า ประชาชนได้รับ ผลกระทบด้านสุขภาพ โดยพบว่าฝุ่นละอองจากโรงโม่หินมีผลทำให้ประชาชนเจ็บป่วย ด้วยโรค ระบบทางเดินหายใจมากที่สุด และการศึกษาของ สายจิตร จะกะนะ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง

ผลกระทบของฝุ่นละอองต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน พบว่าอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคระบบทางเดินหายใจของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตโรงโม่หินมีอัตราสูงกว่าที่ไม่ได้อยู่ใกล้โรงโม่หิน และจากผลการตรวจวัดฝุ่นพบว่า ปริมาณฝุ่นเกินเกณฑ์มาตรฐาน โดยเฉพาะบริเวณใกล้โรงโม่หิน ซึ่ง Chestnut et al (1998) ทำการศึกษาเรื่อง Health Effects of Particulate matter Air Pollution in Bangkok ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าฝุ่นละอองในกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับผลกระทบทางสุขภาพของประชาชนโดยมีผลต่อภาวะโรคระบบทางเดินหายใจ

การได้รับข้อมูลข่าวสาร ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับโรงโม่หิน แต่มีประชาชนบางส่วนได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ โดยได้รับจากผู้ประกอบการ โรงโม่หิน โทรทัศน์และผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องจากเวลาที่มีการประชุมในชุมชนผู้ประกอบการโรงโม่หินจะถูกเชิญเข้าร่วมประชุม ส่วนโทรทัศน์จะเป็นสื่อที่ทุกคนให้ความสนใจ ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดชุมชนมากที่สุด เพราะเวลาชาวบ้านมีเรื่องหรือมีปัญหาอะไรก็จะไปขอคำแนะนำจากผู้นำชุมชนส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นหน้าที่ที่จะต้องเข้ามาตรวจสอบ ควบคุมการประกอบกิจการของโรงโม่หินอยู่แล้ว ถ้าประชาชนสงสัยหรือมีปัญหาที่จะปรึกษากับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกัญญา ชมศิลป์ (2538) สรุปว่าแหล่งข้อมูลข่าวสารมีทั้งสื่อทางบุคคล ได้แก่ผู้นำชุมชนญาติพี่น้อง อาสาสมัครต่างๆ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องและปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ และแหล่งข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ จะได้รับข้อมูลเนื้อหาข่าวสารทุกประเภทแต่เป็นเนื้อหากว้าง ๆ

ทางด้านเศรษฐกิจ ส่งผลให้คนในชุมชนกลุ่มหนึ่งมีงานทำใกล้บ้าน คือ อาชีพในโรงโม่หิน ซึ่งทำให้มีรายได้ที่แน่นอนในแต่ละเดือน มีการใช้จ่ายเพื่อซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น โทรทัศน์ ตู้เย็น เครื่องเล่นวีซีดี และดีวีดี โดยผ่อนกับบริษัทสินเชื่อต่างๆ ในแต่ละเดือนส่งผลให้บางคนมีหนี้สินเงินที่ได้มาในแต่ละเดือนส่วนหนึ่งต้องเสียไปกับการใช้หนี้ แต่พอมีเงินจากการทำงานมาใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภคภูมิ บุตรโพธิ์ (2540) ศึกษาเรื่องผลกระทบต่อชุมชนจากอุตสาหกรรมโรงโม่หิน พบว่า ประชากรที่ประกอบอาชีพในโรงโม่หินมีรายได้ และความเป็นอยู่ดีขึ้น และการศึกษาของ วราภรณ์ สุภาอินทร์ (2546) พบว่าชาวบ้านบางกลุ่มมีรายได้จากการทำงานในโรงโม่หิน

ด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบจากฝุ่นจากการระเบิดหิน การบดโม่ย่อยหิน ทำให้บ้านเรือนสกปรก เสื้อผ้า น้ำดื่ม มีฝุ่นละอองลงไปปนเปื้อน เนื่องจากชุมชนบางส่วนตั้งอยู่ใกล้โรงโม่หิน ประกอบกับแรงลมเวลาพัดจะพัดพาฝุ่นมาด้วย ถ้าช่วงฤดูแล้งฝนไม่ตกปริมาณฝุ่นจะเยอะมากจนบางครั้งชาวบ้านต้องมีการร้องเรียนเรื่องฝุ่น ซึ่งบางครั้งก็ได้รับการแก้ไขบางครั้งก็ไม่ได้รับการแก้ไข แต่มีชาวบ้านบางส่วนไม่เคยร้องเรียนเรื่องเกี่ยวกับโรงโม่หินเลยเนื่องจากกลัวเกิดอันตรายแก่

ตนเองและครอบครัว บางคนว่าร้องเรียนไปเรื่องก็เงียบอยู่ดี เลขต้องหาวิธีป้องกันหรือออกทัน พอถึงช่วงเปลี่ยนฤดูกาลจะเปลี่ยนทิศ ชุมชนที่ได้รับผลกระทบก็จะเปลี่ยนไปตามฤดูกาล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประวิณ สรวายสุวรรณ (2539) ภคภูมิ บุตรโพธิ์ (2540) และ สุภารัตน์ ศรีประทุมวงศ์ (2536) ที่พบว่าประชาชนที่อยู่ใกล้โรงโม่หินได้รับผลกระทบจากฝุ่นละอองทำให้บ้านเรือนสกปรก ทำความสะอาดยาก

ผลกระทบต่อดินจากการตรวจวิเคราะห์ดินพบว่าในพื้นที่ที่ศึกษามีผลกระทบต่อดินน้อย เนื่องจากชุดดินสภาพดินเดิมที่มีอยู่แล้วมีวัตถุกำเนิดมาจากหินปูน ดังนั้นดินบริเวณนี้ เป็นดินด่างเล็กน้อย พืชไร่ที่ปลูกโดยส่วนใหญ่เป็นพืชที่ปลูกได้ในพื้นที่ ที่เป็นดินด่างอยู่แล้ว

การระเบิดหินทำให้ทัศนียภาพที่สวยงามเคยเป็นดั้นไม่เขียวชอุ่มต้องเปลี่ยนไป เป็นเขาหินสีขาวโพลน เนื่องจากการระเบิดหิน นอกจากนี้ยังส่งผลให้สัตว์ป่าที่เคยอยู่อาศัยบนภูเขาต้องอพยพไปอยู่ที่อื่น เนื่องจากตกใจเสียงระเบิดและต้นไม้ถูกทำลายแหล่งอาหารของทั้งคนและสัตว์ก็สูญเสียบไป จากที่ชาวบ้านเคยเข้าไปหาหน่อไม้ หาเห็ด เพื่อมาทำเป็นอาหารก็ถูกทำลายไปกับการระเบิดหิน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภคภูมิ บุตรโพธิ์ (2540) พบว่าผลกระทบจากโรงโม่หินทำให้พื้นที่ป่าที่เคยเป็นแหล่งอาหารถูกทำลาย

จากปัญหาดังกล่าวทั้งหมดจะเห็นว่าโรงโม่หินที่มาตั้งแต่แรกไม่มีการถามความคิดเห็นจากประชาชน ไม่มีการดึงภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย การวางแผนทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และโรงโม่หินไม่มีมาตรการในการลดผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และระบบตรวจสอบเฝ้าระวังด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

จากความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนเห็นว่าโรงโม่หินมีทั้งผลดี และผลเสียต่อชุมชนแต่ถ้าเป็นไปได้ไม่ยากให้มีโรงโม่หิน แต่ก็หลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะเป็นพื้นที่สัมปทานให้มีการระเบิดหินได้ โรงโม่หินกับชุมชนก็สามารถที่จะปรับตัวให้อยู่ร่วมกันได้ แต่ชุมชนอยากให้โรงโม่หินมีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากโรงโม่หิน โดยเฉพาะปัญหาเรื่องฝุ่นอย่างจริงจัง และให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้คำแนะนำกับประชาชนและเข้ามาตรวจสอบปัญหาโรงโม่อย่างจริงจังเช่นกัน

ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนบ้านพวนเป็นปัญหาที่ถูกละเลยจากองค์กรท้องถิ่น และเจ้าพนักงานในภาครัฐ ทั้งที่มีกฎหมายที่เข้าไปควบคุมดูแลกิจการโรงโม่หินและควบคุมมลพิษที่เกิดขึ้น ไม่มีการนำกฎหมายเหล่านี้เข้ามาแก้ไขปัญหามาในชุมชน หน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ใช้การประนีประนอมกับโรงโม่หิน คือ เมื่อชาวบ้านเดือดร้อนร้องเรียนขึ้นมาก็ควบคุมฝุ่นโดยการฉีดสเปรย์น้ำ ลดการปริมาณโม่หินลง แล้วก็ดำเนินการเหมือนเดิม ซึ่งตาม พระราชบัญญัติสาธารณสุข

2535 ตามมาตรา 5 (3) การกระทำใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดคลื่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่น ละออง เหม่า เถ้า หรือกรณีอื่นใด จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ถือเป็นเหตุร้ายกาจ ซึ่งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งได้แก่นายกองคํารับบริหารส่วนตำบล ซึ่งองค์กรท้องถิ่นจะต้องออกข้อกำหนด และดำเนินการระงับเหตุอันมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติโรงงาน ออกตามกฎหมายกระทรวงในเรื่องการควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษ หรือสิ่งใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นกฎหมายในการควบคุมมลพิษที่ออกมมาจากโรงงาน ซึ่งการนำกฎหมายมาใช้ในการควบคุมกำกับกิจการ โรงโม่หินยังไม่ถูกนำมาใช้อย่างจริงจัง ดังนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนก็ยังคงถูกละเลยเป็นอยู่เช่นนี้

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจากการเข้ามาประกอบกิจกรรมโรงโม่หินในพื้นที่ชุมชนบ้านพวน ซึ่งเดิมชุมชนบ้านพวนเป็นพื้นที่ทำเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้ขึ้นอยู่กับเนื่องจากมีฐานะยากจน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง หลังจากโรงโม่หินเข้ามาประกอบกิจกรรมในชุมชน ทำให้เกิดอาชีพใหม่ ๆ ของชาวบ้านในชุมชน ได้แก่ กิจการเกี่ยวกับยางรถสิบล้อและรถยนต์ และการทำงานในโรงโม่หิน ทำให้ผู้ที่เปลี่ยนอาชีพใหม่มีรายได้เพิ่มขึ้นแน่นอนขึ้น และมีการใช้จ่ายมากขึ้นเนื่องจากซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอุดม เกิดไพบูลย์ และคณะ (อ้างใน ปรีชา แสงโชติ, 2534) ที่ได้อธิบายถึงการมีโรงงานอุตสาหกรรมเข้ามาตั้งในชุมชนท้องถิ่นชนบทก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ โอกาสในการประกอบอาชีพใหม่ๆ การมีรายได้และรายจ่ายเพิ่มขึ้น และประชาชนในบ้านพวน ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเจ็บป่วยทำให้ต้องเสียค่ารักษาพยาบาลและค่าเดินทางในการไปรักษาจากการเปลี่ยนแปลงไปของคุณภาพอากาศในบริเวณบ้านพวนจากกิจกรรมโรงโม่หิน ประชาชนในหมู่บ้านต้องป้องกันตนเองจากฝุ่นละออง เดิมเคยหาของป่ามาประกอบอาหารบริโภคลดค่าใช้จ่ายในครอบครัว และมีขายเป็นรายได้บ้าง แต่ปัจจุบันป่าถูกทำลายออกจากถากและระเบิดออกเพื่อนำหินไปย่อย ซึ่งทรัพยากรต่างๆ ค่อยๆ หมดไป ซึ่งสอดคล้องกับยูวัฒน์ วุฒิเมธี และคณะ(2537) อธิบายไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดในชนบท มองง่ายๆ จากการเปลี่ยนแปลงทำให้ชาวชนบทเสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น ทรัพยากรถูกใช้ไปมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมของชุมชนจากการที่ผู้ประกอบการเข้ามาประกอบกิจกรรมโรงโม่หินในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพอากาศที่ต่ำลง, การสูญเสียป่าไม้จากการเปิดหน้าดินหรือการระเบิดหิน และคุณภาพของดินเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบต่อเนื้อต่อวิถีชีวิตของชุมชนด้านความเป็นอยู่ การเกษตรกรรม สุขภาพอนามัย หรือการอพยพย้ายถิ่นของสัตว์ป่า ซึ่งสอดคล้องกับบุญจาง ขาวสิทธิวิงษ์ (2542)ว่า

การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมเกิดจากกระบวนการธรรมชาติ และมนุษย์ เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและลบมีผลกระทบต่อกระบวนการธรรมชาติต่างๆ และการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมขึ้นเกิดจากการเข้ามาประกอบกิจการ โรงโม้หิน อันเนื่องมาจากการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจและสังคมซึ่งเป็นนโยบายของประเทศตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่แรก จนถึงฉบับปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,2538) ให้มีการขยายถนนหนทาง อุตสาหกรรม และเขตที่พักอาศัยต่างๆ กอปรกับการเพิ่มขึ้นของประชากรของประเทศอย่างรวดเร็ว แม้ว่าการวางแผนครอบครัวยังมีตัวเลขที่น้อย ทำให้การใช้และทำลายทรัพยากรธรรมชาติสูงตามไปด้วย ทรัพยากรหินที่ต้องนำไปใช้ในการก่อสร้างก็เป็นทรัพยากรที่ต้องรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ กิจกรรมของกระบวนการนำหินไปใช้ก่อให้เกิดมลภาวะต่อชุมชนบริเวณใกล้เคียง ซึ่งสอดคล้องกับราตรี พารา(2540) กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเกิดการเปลี่ยนแปลงว่า 1. การเพิ่มของประชากร 2. การขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ 3. ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 4. การก่อสร้างต่างๆ 5.ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสุภาวณัน รัตนเลิศนุสรณ์ (2546) ที่ว่านโยบายขาดประสิทธิภาพ และเห็นความสำคัญของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติน้อย แม้ว่าจะมีกฎหมายเป็นเครื่องมือและมีหน่วยงานรับผิดชอบ

จากการศึกษาข้อมูลในชุมชนบ้านพวน ตำบลหนองโอง อำเภ่อู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ชาวบ้านในชุมชนดังกล่าวไม่มีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมในการที่จะตัดสินใจในเรื่องของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีการสอบถามความคิดเห็นของชาวบ้าน หรือการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ชาวบ้าน เพราะไม่ต้องการให้ชาวบ้านเข้าไปรับรู้ ทำให้กิจกรรมโรงโม้หินเข้ามาเป็นตัวก่อผลกระทบในชุมชน องค์กรท้องถิ่นไม่ได้เข้าไปดูแลชาวบ้านปล่อยให้ชาวบ้านอยู่ในภาวะจำยอม จำนวน เกิดผลกระทบด้านสุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อม แต่มีผลในแง่ดีในเรื่องของรายได้ คือ ทำให้การค้าขายดี มีงานทำในโรงโม้หิน

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานภาครัฐควรควรที่จะเข้ามาเฝ้าระวังผลกระทบด้านสุขภาพจากมลภาวะในอากาศที่เกิดจากการประกอบกิจกรรมโรงโม้หิน มีการติดตามเก็บข้อมูลเป็นระยะๆ รวมทั้งการตรวจสุขภาพ ช่วยเหลือและรักษาพยาบาลแก่ประชาชนในชุมชน
2. ให้องค์กรภาครัฐ และองค์กรท้องถิ่นเข้ามาวางแผน ส่งเสริมอาชีพในชุมชน หลังจากที่กิจการโรงโม้หินเลิกดำเนินการไป เพื่อสนับสนุนทางด้านอาชีพแก่ผู้ไม่มืงานและผู้ทีสนใจ โดยจัดให้มีการสอน อบรมวิชาชีพทีเหมาะสมกับสภาพของชุมชน และเป็นการส่งเสริมรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้

3. หน่วยงานของรัฐและองค์กรท้องถิ่น ควรเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ ควบคุม ติดตาม ตรวจสอบ และแนะนำการจัดการมลพิษจากโรงโม่หินอย่างจริงจัง สนับสนุนการผลิตหินที่มีประสิทธิภาพ เพื่อลดมลพิษที่เกิดจากโรงงานดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นด้านอากาศ ดิน ป่าไม้ เสี่ยงและการสิ้นเสทือน

4. ควรสนับสนุนความรู้ และข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในชุมชน ถึงอันตรายและผลกระทบจากมลภาวะที่เกิดจากกิจกรรมโรงโม่หิน และการป้องกันอันตรายจากมลภาวะดังกล่าว

5. ควรมีการวางแผนฟื้นฟูเหมืองหลังจากที่โรงโม่หินเลิกกิจการหรือหมดอายุ ปรระทาน บัตรไปแล้ว และให้ประชาชนในชุมชนพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปรับปรุง และฟื้นฟูสภาพเหมือง เช่น การปลูกป่าทดแทนเพื่อชดเชยป่าเดิม, การสร้างเป็นที่สาธารณะเพื่อใช้ในการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น

6. ในการแก้ไขปัญหา มลพิษและปัญหาการร้องเรียนจากมลพิษที่เกิดขึ้นจากโรงโม่หิน หน่วยงานภาครัฐควรทำงานด้วยความโปร่งใส และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนในการจัดการปัญหามลภาวะจากโรงโม่หินอย่างแท้จริง ในการดำเนินงาน ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และวิเคราะห์ แก้ไขปัญหามลภาวะของภาครัฐและผู้ประกอบการ อีกทั้งรับฟังความคิดเห็นและขอเสนอแนะของประชาชน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมยังเป็นผู้ช่วยในการควบคุม กำกับ ดูแล ให้แก่ภาครัฐ ซึ่งหน่วยงานของภาครัฐเองก็มีบุคลากรน้อยไม่สามารถดูแล ควบคุมได้อย่างทั่วถึง

7. เจ้าหน้าที่ทั้งในภาครัฐและเอกชนควรมีบทบาทให้ชุมชนต้นต้วเข้ามามีส่วนร่วมในการแสวงหาความต้องการที่แท้จริง ควรให้กลุ่มต่าง ๆ ผู้นำต่างในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการที่แท้จริง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร มิใช่การมอบบทบาทหน้าที่ตัวแทนให้ผู้นำที่เป็นราชการ และควรมีการส่งเสริมความรู้ ประชาสัมพันธ์ ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และมลภาวะต่าง ๆ โดยผ่านการศึกษา กระบวนการผ่านสื่อมวลชนให้แก่ประชาชน

8. ประเทศไทยกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรส่วนรวมอย่างครบถ้วน กำหนดโดยรัฐมีอำนาจบังคับควบคุมทั้งในด้านการใช้และการจัดการเป็นหลัก โดยถือว่ารัฐเป็นเจ้าของทรัพยากร กฎหมายมักจะให้อำนาจหน่วยงานราชการหนึ่ง มีหน้าที่ดูแลทรัพยากรประเภทหนึ่ง ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง ควรมีการร่วมกันการวางแผน การแก้ไขปัญหา มลภาวะต่างๆ ร่วมกัน

9. ภาครัฐควรมีการปรับปรุงประสิทธิภาพของกฎหมายสิ่งแวดล้อมให้ทันสมัยทันตามสถานการณ์โลก มีการบังคับใช้ที่เป็นรูปธรรมในการควบคุมมลพิษในโรงงานอุตสาหกรรม รวมถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพของหน่วยงาน ศักยภาพของบุคลากรในภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลต่อการควบคุมคุณภาพโรงงานอุตสาหกรรมในการจัดการมลพิษ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved